

100-lecie Służb Sanitarnych w Polsce

Rys historyczny Powiatowej Stacji Sanitarно-Epidemiologicznej w Rawiczu - 20 lecie powstania

W 2019 roku obchodzimy 100 lecie powstania Służb Sanitarnych. Jej początek datowany jest na 1919 rok. Z uwagi na niekorzystną sytuację epidemiologiczną w powojennej Polsce, występujące epidemie i zarazy oraz zły stan sanitarny kraju, organizacja nowych struktur państwa, odpowiedzialnych za bezpieczeństwo zdrowotne i życie ludzi miała ogromne znaczenie. W styczniu 1919 r. zostało powołane **Ministerstwo Zdrowia Publicznego**, do którego zadań należało między innymi zwalczanie chorób zakaźnych - ostrych i przewlekłych. W tym samym roku - 19 lipca, Sejm Rzeczypospolitej Polskiej uchwalił ustawę pod nazwą **Zasadnicza Ustawa Sanitarna**. Był to dokument stanowiący podwalinę całej organizacji Służby Zdrowia, zarówno profilaktycznej, sanitarnej, jak i naprawczej. Instytucją, która miała wspierać Ministerstwo Zdrowia Publicznego w realizacji celów sanitarno - epidemiologicznych był powstały w listopadzie 1918 r. Państwowy Centralny Zakład Epidemiologiczny jako zakład badawczy i laboratorium zajmujące się metodami zapobiegania i zwalczania chorób zakaźnych u ludzi.

W 1923 roku Państwowy Centralny Zakład Epidemiologiczny został przekształcony w Państwowy Zakład Higieny, który w swej działalności łączył zadania sanitarne z działalnością badawczą. Instytucja ta działa obecnie jako Narodowy Instytut Zdrowia Publicznego - Państwowy Zakład Higieny.

II wojna światowa to czas dramatycznych zniszczeń i spadku poziomu

bezpieczeństwa ludności, także w zakresie sanitarno - epidemiologicznym. Wraz z zakończeniem wojny pojawił się problem epidemii tyfusu, błonicy czy czerwonki, brak leków i szczepionek.

Powstałe w 1945 r. Ministerstwo Zdrowia opierało się na działalności doraźnej wykonywanej przez tak zwane Kolumny Sanitarne, które prowadziły akcje na poziomie regionalnym i lokalnym. Działania Kolumn Sanitarnych polegały na ograniczaniu szerzenia się chorób zakaźnych i zwalczaniu ognisk już istniejących.

Swoista rewolucja w zakresie nadzoru sanitarnego nastąpiła w roku 1952, kiedy to na szczeblu wojewódzkim organizowano wojewódzkie stacje sanitarno - epidemiologiczne wraz z powstającymi stacjami powiatowymi. Ich zadaniem był nadzór bieżący i akcje sanitarno - porządkowe.

W roku 1954 dekretem z 14 sierpnia utworzono **Państwową Inspekcję Sanitarną**. Zgodnie z tym dekretem Inspekcja otrzymała kompetencje i obowiązki na niespotykaną dotychczas skalę. Inspekcji powierzono odpowiedzialność za realizację czterech podstawowych zadań z zakresu szeroko pojętej profilaktyki, tj. bieżący i zapobiegawczy nadzór sanitarny, zapobieganie chorobom zakaźnym i popularyzowanie zasad higieny. Przez następne lata, a nawet dziesięciolecia w Państwowej Inspekcji Sanitarnej następowały zmiany, głównie w zakresie struktury organizacyjnej i kompetencji, które ulegały poszerzeniu wraz z zachodzącym rozwojem i postępem.

W 1975 r. zgodnie z nowym podziałem administracyjnym państwa, utworzono 49 Wojewódzkich Stacji Sanitarno-Epidemiologicznych, 322 Terenowe Stacje, a ponadto 10 Portowych Stacji. Istotną zmianą w stosunku do organizacji struktur przed 1975 r. było połączenie w ramach poszczególnych komórek organizacyjnych, sanitarnego nadzoru terenowego z działalnością laboratoryjną. W dalszych latach modernizowano i wyposażano Stacje w nową aparaturę i sprzęt laboratoryjny.

Nowe zadania stojące przed Państwową Inspekcją Sanitarną wymogły wprowadzenie ustawy z dnia 4 marca 1985 r. o Państwowej Inspekcji Sanitarnej, w której określono zadania i zakres jej działania oraz organizację i uprawnienia.

Obecnie, chociaż czas wielkich epidemii minął, to w dalszym ciągu stoimy przed problemem wielu chorób, takich jak np. gruźlica, malaria, legionelloza, grypa A/H1N1, SARS, czy nawet odra i krztusiec, a także zakażenia szpitalne. Choroby zakaźne są coraz większym zagrożeniem z uwagi na szybkość rozprzestrzeniania się, migrację ludności np. wirus Ebola oraz występowanie mechanizmów oporności drobnoustrojów na leki.

Działania Państwowej Inspekcji Sanitarnej to nie tylko zapobieganie licznym chorobom zakaźnym, ale także nadzór nad wszystkimi obszarami z zakresu zdrowia publicznego, w tym monitoring jakości wody do picia i kąpieli, nadzór nad warunkami higieny:

- środowiska,
- pracy,
- radiacyjnej,
- procesów nauczania i wychowania,
- wypoczynku i rekreacji,
- warunkami zdrowotnymi żywności i żywienia,
- placówek ochrony zdrowia.

Wizytówką Państwowej Inspekcji Sanitarnej woj. wielkopolskiego jest także nowoczesna baza laboratoryjna, służąca na co dzień pacjentom i pozostałym mieszkańcom. To dzięki wyposażeniu laboratorium w najnowocześniejszy sprzęt, otrzymaniu i rozszerzaniu akredytacji, a przede wszystkim doświadczonym, profesjonalnym pracownikom, laboratoria wykonują w szerokim zakresie badania:

- mikrobiologiczne, fizyko-chemiczne wody i żywności,
- serologiczne, wirusologiczne, bakteriologiczne i parazytologiczne materiałów klinicznych,
- czynników szkodliwych i uciążliwych środowiska pracy,
- pól elektromagnetycznych i promieniowania jonizującego.

Nie mniej ważną rolę pełni Inspekcja w zakresie promocji zdrowia i oświaty zdrowotnej. To dzięki tym zadaniom Państwowa Inspekcja Sanitarna przestaje się już kojarzyć jedynie z kontrolami czystości w barach, sklepach czy restauracjach. W każdym roku zwiększa się liczba realizowanych programów i kampanii zdrowotnych, o zasięgu międzynarodowym, krajowym, a także wojewódzkim i powiatowym. Pomimo tego, że mamy już XXI wiek, nadal w naszym społeczeństwie istnieje potrzeba popularyzowania zasad higieny, racjonalnego żywienia, zdrowego stylu życia, szczepień ochronnych czy metod zapobiegania chorobom zakaźnym. I taką właśnie misję edukacji zdrowotnej realizuje Państwowa Inspekcja Sanitarna.

Za autorem: Marek Ludwik Grabowski - „Rys historyczny służb sanitarno-epidemiologicznych w Polsce”.

Rys historyczny

Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Rawiczu

- 20-lecie powstania

Siedziba Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Rawiczu, ul. Wały Jarosława Dąbrowskiego 2, II piętro

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Rawiczu powstawała dwa razy.

Po raz pierwszy swą działalność rozpoczęła z dniem 20 października 1945 r. i nadzorem objęła gminy Rawicz, Miejska Górka, Bojanowo, Jutrosin, Kobylin i Pakosław do czasu nowego podziału administracyjnego w 1975 r., kiedy to

zlikwidowano powiat rawicki oraz Stację.

Po raz drugi została powołana w styczniu 2000 r. i działa do dzisiejszego dnia.

W pierwszym okresie działalności głównym zadaniem służb sanitarnych w powiecie rawickim było porządkowanie miast i wsi. Współpracując z komitetami gromadzkimi i miejskimi prowadzono tzw. „Higienizację miast i wsi”.

Efekty wspólnej pracy zostały zauważone przez władze wojewódzkie, które to nagrodziły dwie wsie: Sowiny i Zieloną Wieś. Te finansowe nagrody przeznaczono na budowę wodociągów wiejskich i domów kultury.

Ponieważ nie zachowały się dokumenty z tego okresu działalności Stacji, oparto się wyłącznie na przekazach słownych.

Pierwszym dyrektorem był **lekarz Hieronim Kurczewski**. Od 1946 r. do 1965 funkcję dyrektora pełnił **lek. med. Stanisław Dzieciuchowicz**, a w latach 1966-1975 stanowisko dyrektora i Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego piastowała **lek. med. Zofia Łowiecka-Kasprzak**.

W drugim okresie działalności, czyli od stycznia 2000 r. siedzibą Stacji stał się budynek przy ulicy Wały Jarosława Dąbrowskiego 2 w Rawiczu, należący do Starostwa Powiatowego w Rawiczu. Zadanie stworzenia nowej Stacji powierzono mgr Marii Brzozowskiej, która pełniła obowiązki Państwowego Terenowego Inspektora Sanitarnego w Górze w latach 1984-1987, a w grudniu tegoż roku otrzymała powołanie na stanowisko Państwowego Terenowego Inspektora Sanitarnego w Górze, którym była do 1999 r.

Dzięki doświadczeniu i predyspozycjom zawodowym, borykając się z problemami finansowymi, stworzyła bazę lokalową i za poparciem Starostwa Powiatowego i władz wojewódzkich podjęła się jako Powiatowy Inspektor Sanitarny w Rawiczu trudu stworzenia nowych struktur Państwowej Inspekcji Sanitarnej. Dziś Stacja zatrudnia 21 pracowników, posiadających dużą wiedzę i kompetencje do

prowadzenia działań nadzorowych oraz realizowania działań statutowych.

Stacja swoim nadzorem obejmuje 5 gmin powiatu rawickiego. Obecny dyrektorem Stacji i jednocześnie Państwowym Powiatowym Inspektorem Sanitarnym jest mgr Grażyna Marczyńska, powołana na to stanowisko w 2007 r.

Dyrektor Powiatowej Stacji
Sanitarно-Epidemiologicznej w
Rawiczu

mgr Grażyna Marczyńska

Za autorem: Marek Ludwik Grabowski - „Rys historyczny służb sanitarno-epidemiologicznych w Polsce”.